

Geachte minister,

Recent heeft u het voornemen aangekondigd de jacht op het haas en het konijn in een drietal provincies te willen sluiten voor het aankomende seizoen. Mij bekruipt, als jachthouder in de provincie Groningen, een zeer verbolgen en demotiverend gevoel over dit voornemen en wel om de volgende redenen;

1. Jagers zijn de oliemannetjes tussen natuurbeschermers, agrariërs en alle andere belangen in het buitengebied.
2. Jagers zijn de oren en ogen in het veld.
3. Wettelijk is een jager reeds verplicht tot het behouden van een redelijke wildstand.
4. De onderzoeken (WUR en SOVON) constateren zelf al dat jacht geen significante impact heeft op de populaties wildsoorten.
5. Er is een zeer dubieus referentie jaar gekozen als uitgangspunt van de populatie dynamiek.
6. De jachtlijst biedt een helder juridisch kader waarbinnen ingegrepen kan en mag worden op populaties.
7. Jacht vormt het fundament onder de vrijwillige inzet van tijd en middelen van een grote groep betrokken jagers (27.000), drijvers, voorjagers (met hond) en andere geïnteresseerden.
8. Wettelijke verplicht geregistreerde cijfers worden niet benut in de rapportages.

1. Jagers zijn de oliemannetjes tussen natuurbeschermers, agrariërs en alle andere belangen in het buitengebied.

Als jachthouder ben ik verantwoordelijk voor 'mijn' jachtveld. In mijn geval een veld van circa 140ha tegen een kleine dorpskern waar ik van diverse agrariërs het jachtrecht, maar ook het beheer en de schadebestrijding pacht. Een veld waar ik reeds sinds het behalen van mijn akte in 2013 actief ben, maar daarvoor reeds in beheer was bij mijn wijlen opa. Hij heeft hier enkele decennia voor mij het jachtrecht gepacht en daarmee is een zeer sterke relatie met het veld en de boerende families ontstaan. Waar wij gezamenlijk al zeker twee generaties bij betrokken zijn en ondertussen een zeer sterke sociale relatie mee is ontstaan.

Door deze (zeer) lange relatie met de eigenaren, de omwonenden maar juist ook het veld zelf weet ik precies wat er speelt. In het naastgelegen weidevogel kerngebied zitten vele grutto's en tureluurs, en dit voorjaar is in mijn jachtveld een nest van een slobend ontdekt! Prachtig! Naast natuurlijk vele Kieviten, graspiepers en meer.

Jaarrond ben ik te vinden in het veld. In het vroege voorjaar plaatsen we eendenkorven en vlak voor het broedseizoen zorgen we dat de stand van de kraaien en vossen zo laag mogelijk is om de hazen en weidevogels een kans te geven op overleving en predatie te beperken. Gedurende de zomer heb ik overleg met mijn buurjagers, het agrarisch collectief, de weidevogelbeschermer en natuurlijk de agrariër waar we nesten weten of waar we vermoeden dat jonge dieren zitten. Zodat we deze kunnen beschermen tegen het uitmaaien of vertrappen door de koeien. Samen staan we ervoor om zo veel mogelijk soorten een kans op overleving te geven!

Via wildcamera's kwamen we erachter dat de spoorlijn door ons gebied, die hoger ligt, vaak gebruikt werden door vossen. Waardoor er veel predatie van vossen midden in het weidevogel gebied met toch nog veel grutto's plaatsvond. Daarop hebben we contact gezocht met Prorail om te bepalen of het mogelijk was een val te plaatsen zodanig dat het spoor er geen last van had maar dat wij (als

jagers) selectief en gericht de vossen weg konden vangen. Allemaal ten dienste van niet alleen de fauna (waaronder haas) maar ook de veiligheid van de spoorlijn (ivm vergravingen van het talud). Zonder deze samenwerking en de intensieve contacten van mij als jager met diverse actieve groepen in mijn jachtveld was dit nooit gelukt.

Het is tekenend voor de proactieve houding van alle jagers, ze zijn daarmee de oliemannetjes tussen al die soms tegenstrijdige belangen. Ze zijn wettelijk verantwoordelijk voor een redelijke wildstand maar daarmee voelen ze zich verantwoordelijk voor alle voorkomende fauna in hun jachtveld en ze zijn intrinsiek gemotiveerd hier tijd en middelen aan te besteden.

2. Jagers zijn de oren en ogen in het veld.

Door de eerder genoemde intensieve en brede contacten in het veld zijn jagers vaak vroegtijdig op de hoogte van mogelijke misstanden in het buitengebied. Al jaren vragen politie, terrein behorende organisaties, particuliere grondbezitters maar ook jagers en sportvissers om meer toezicht in het buitengebied. Steeds meer taken vallen onder het pakket van de Nationale Politie waardoor het toezicht in het buitengebied onder een maatschappelijk minimum is gedaald. Met drugslabs, afval dumpingen, stroperij en andere overlast is het buitengebied, zeker in schemer en donker, steeds vaker toneel van illegale en schadelijke activiteiten. Door hun vele aanwezigheid, beschikbaarheid van nachtzicht apparatuur en strategisch geplaatste wildcamera's, maar ook goede contacten in de omgeving, kunnen jagers dergelijke signalen vroegtijdig doorgeven aan de meldkamer of ander bevoegd gezag.

Recent is in Limburg een grootschalig stroperij netwerk opgepakt dankzij samenwerkende WBE's (wild beheer eenheden, cq jagers) met de politie. Met een steeds drukker wordend Nederland en de verdere intensivering van de taken van de Nationale Politie, zijn betrokken mensen met gebiedskennis en lokale contacten in het buitengebied onmisbaar in het tijdig vaststellen en ook oplossen van dergelijke criminele activiteiten.

Met het sluiten van de jacht op het haas en konijn zal deze groep experts hun inzet in het jachtveld heroverwegen. Met als gevolg dat de toezicht en vroegtijdige signalering van misstanden verzwakt.

3. Wettelijk is een jager reeds verplicht tot het behouden van een redelijke wildstand.

Een verbod op de jacht op haas en het konijn is totaal overbodig gezien de reeds wettelijke plicht tot het handhaven van een redelijke wildstand. Een wildstand waarbij geen schade aan gewassen ontstaat maar waar wel duurzaam uit benut kan worden. Het is dan ook niet in het belang van een jager meer te oogsten dan de populatie in zijn veld kan dragen, omdat dit de stand negatief beïnvloed.

Door de gekregen verantwoordelijkheid om te zorgen voor deze redelijk wildstand hebben we überhaupt nog hazen en konijnen. Als voorbeeld wil ik Schiermonnikoog aanhalen. Als Natura2000 gebied is er jaren geen actief beheer van populaties en is er een groot tekort aan konijnen. Waarmee bijzonder duingrasland vegetaties overwoekerd worden door grassen en opvolgend struweel. Ook broedgelegenheid voor bijvoorbeeld tapuiten wordt door gebrek aan konijnen schaars.

Op Schiermonnikoog vindt geen jacht plaats omdat dit beter zou zijn voor de rust in de natuur (?). Maar daarmee zijn er ook geen beheerders die zich actief inspinnen voor het behoud van het konijn, de vegetaties en het kort houden van predatoren (op de eilanden vooral katten en ratten).

Op het naastgelegen eiland, Ameland, waar grotendeels vergelijkbare omstandigheden zijn maar waar wél jacht op het konijn (en andere wildsoorten) plaatsvindt, bevindt zich een redelijke populatie konijnen waaruit geogst kan worden. De betrokken jagers spannen zich de rest van het jaar in om (verwilderde) katten, veelal losgelaten door toeristen, te vangen en naar de opvang te brengen of te doden. Waarmee predatie van konijnen, maar ook andere grondbroeders zoals fazant, houtsnip en natuurlijk de tapuit worden geholpen! De inzet van een brede groep betrokken jagers is van essentieel

belang voor de bescherming van natuurwaarden, specifiek de fauna. Het 'beschermen' van een gebied door dit af te sluiten van jacht geeft eerder een negatieve impact op de voorkomende fauna dan het blijvend toestaan van benutting (conform richtlijnen EU, ook binnen N2000).

In andere gebieden waar geen beheer plaatsvindt, zoals aangesloten delen van terrein behorende organisaties, kan je nauwelijks nog een haas vinden. Dit komt doordat er geen enkele vorm van beheer plaatsvindt waar een populatie van het haas of konijn baat bij heeft. De ongebreidelde uitbreiding van roofdieren (vos, marter, das) diverse roofvogels (buizerd, havik maar ook reiger en ooievaar) en het nastreven van habitattypen die absoluut ongunstig zijn voor het haas en konijn. Er komen soms zeer specifieke en bijzondere soorten voor, maar het gevoerde beheer heeft een grote negatieve impact op aanwezige populaties haas en konijn. Toch zijn de hectares die op een dergelijke wijze worden beheerd sterk toegenomen de laatste decennia, waarmee het areaal geschikt leefgebied voor het konijn en haas verder zijn afgenomen. Hierin wordt in de onderzoeken nauwelijks rekening gehouden.

Dichter bij huis, in mijn eigen jachtveld zie ik dit ook. Ik span mij in om predatie zoveel mogelijk te beperken (met de zeer beperkte middelen die ik heb als het aankomt op roofdieren, bv steenmarter is beschermd maar van significante impact). Door deze inspanning heb ik het verdiend, en vind ik het verantwoord in het seizoen een enkel haas te schieten. Waarbij ik een gezellige dag heb (sociaal aspect), geniet van de natuur (beschermingsaspect) en (h)eerlijk vlees oogst (benutting). Zonder dat de populatie hazen in mijn gebied daaronder leidt. Sterker nog de afgelopen jaren juist stijgend is in mijn veld in Groningen, nabij Hoogkerk.

4. De onderzoeken (WUR en SOVON) constateren zelf al dat jacht geen significante impact heeft op de populaties wildsoorten.

Doordat een jager (wettelijk) verantwoordelijk is voor het nastreven van een redelijke wildstand zal deze er ook alles aan doen een zo optimaal mogelijk stand na te streven. Zoals de onderzoeken van de WUR (en ook SOVON) aangeven is jacht op geen van de vijf wildsoorten verantwoordelijk voor de afname van het aantal individueel getelde dieren.

De oorzaak is divers maar samenhangend met een (door de overheid in het verleden tot doel gestelde) intensivering van de landbouw, een slinkend leefgebied (nieuwbouw, industrie, wegen, natuurontwikkeling) en een in het algemeen zeer intensief ruimte gebruik van de overlappende leefgebieden. Bijvoorbeeld fietsers, wandelaars (al dan niet met loslopende hond) en gemotoriseerd verkeer.

De impact van al deze gecumuleerde verstoringen lijden tot een afname van de populatie haas en konijn tov het gekozen referentie jaar (zie ook volgend punt). Maar dat betekent niet dat deze populaties daarmee niet levensvatbaar zijn, of zelfs ook maar bedreigd in haar voortbestaan. Alle jachtsoorten zijn nog steeds algemeen voorkomende diersoorten waarvan de populaties duurzame benutting goed verdragen. En zoals onder 3 reeds aangegeven is het niet in het belang van de jager meer te benutten dan de populatie in zijn jachtveld kan dragen.

Voor het konijn is ook het afnemen van het leefgebied een oorzaak van de achteruitgang in absolute aantallen, maar zijn het vooral de (door de mens geïntroduceerde) ziektes die het konijn op sommige plekken heeft gedecimeerd. Toch blijkt het konijn, zoals bekend, zeer vruchtbaar en kan het zich op diverse plekken goed handhaven ondanks de ziekte druk. Dusdanig zelfs dat lokaal substantiële schade kan optreden.

Het tijdig kunnen optreden tegen de ongebreidelde uitbreiding van een populatie met schade als gevolg is uitstekend belegd onder het jachtregime op het konijn. Wederom geldt dat een jager is

uitstekend in staat is, door zijn specifieke gebiedskennis en ervaring, een inschatting te maken welke mate van oogst noodzakelijk of wenselijk is.

5. Er is een zeer dubieus referentie jaar gekozen als uitgangspunt van de populatie dynamiek.

In de onderzoeken, vooral die van de WUR, worden de jaren '50 als uitgangspunt genomen voor het uitdrukken van de populatie ontwikkeling sinds toen. Daarmee wordt een arbitrair gekozen jaartal verweven tot een wetenschappelijk meetlat zonder dat dit specifieke jaartal op enige wijze als geschikte referentie wordt onderbouwd. Er zijn (zeer) weinig gedocumenteerde bronnen waaruit de toenmalige populatie omvang precies blijkt, daarnaast is het een willekeurig gekozen jaartal zonder waarde.

Normaal gesproken worden populatie dynamica aangehaald aan de hand van de ontwikkeling over een X-aantal generaties van het betreffende diersoort of wordt een ontwikkeling over bijvoorbeeld de laatste tien jaren beschouwd. Door hier, zonder heldere onderbouwing, vanaf te wijken ontstaat een ongenueanceerd beeld waar alle ruimtelijke ontwikkelingen, zoals onder punt 4 benoemd, geen recht wordt gedaan.

Het is evident dat het absolute aantal hazen en konijnen sinds de jaren '50 achteruit is gegaan. Maar dit betekent niet dat er niet een gezonde en levensvatbare populatie is. Haas en konijn, en ook de overige wildsoorten, zijn nog steeds algemeen verspreid en de populaties zijn van dusdanige omvang dat duurzame benutting en bescherming onder het jachtregime meer dan op zijn plaats is.

6. De jachtlijst biedt een helder juridisch kader waarbinnen ingegrepen kan en mag worden op populaties.

De jachtlijst is sinds de invoering van de jachtwetten tot nu, en dan voornamelijk met het ingaan van 1998 (Flora & Fauna-wet) sterk terug geschroefd in aantallen bejaagbare soorten. Deels omdat er inderdaad populaties onder druk stonden (van ruimtelijke ontwikkelingen en intensivering), deels omdat het politieke klimaat duurzame benutting van populaties niet heeft geprioriteerd.

Met als gevolg dat de mogelijkheden van een jager om populaties onder het jachtregime te beheren naar zijn eigen inzicht, op basis van veldkennis en ervaring, sterk zijn ingeperkt.

Waarbij de ontsnappingsmogelijkheid is ingebouwd door de overheid om op basis van 'beheer en schadebestrijding', op basis van ontheffing, onder door de overheid te bepalen voorwaarden, schade van een bepaalde diersoort kan bestrijden, beheren, schieten, of welke verbloemende juridische term maar gebruikt wordt.

Dit heeft binnen afzienbare termijn geleid tot een veelomvattend juridisch steekspel tussen provincies (helemaal sinds WNB in 2018) en activistische groeperingen, met als gedupeerde de schade lijdende grondgebruikers. Waarbij de schades vooralsnog alleen maar toe lijken te nemen (jaartal 2021, bron BIJ12, 37 miljoen uitgekeerde schade) en niet beperkt lijken te worden zoals werd beoogd met de route via de ontheffingen. Ondertussen neemt het dusdanige disproportionele omvang aan dat de geschatte landelijke faunaschade, meer dan 120 miljoen bedraagt (waarbij schade als gevolg van aanrijdingen met fauna niet zijn meegenomen).

Los van een zeer grote administratieve last voor de grondgebruiker, de uitvoerende jager, de Faunabeheereenheden en Provincies. Kosten de grote aantallen juridische procedures zeer veel mankracht, waarmee ze de maatschappij veel geld kosten maar ook een grote druk leggen op het toch al overbelaste rechterlijke macht.

Vooralsnog heeft het optuigen van het regime van beheer en schadebestrijding alleen maar geleid tot een toename van de schades, een toename van juridische procedures, een toename van versnipperde wetgeving (tot op postcode gebied!!) en een toename van het onbegrip in de maatschappij over het ingrijpen in populaties gedurende het voortplantingsseizoen (inclusief onbegrip van jagers zelf).

Dit alles terwijl er een zeer goed en bekend regime bestaat, namelijk het jachtregime! Alle soorten waar benutting mogelijk is zouden op de jachtljst kunnen komen te staan (bv conform de Benelux-overeenkomst 1970) met een toegewezen jachtseizoen. Zoals dit in omliggende landen zoals Duitsland en Denemarken goed werkt.

Daarbij dient uitsluitend periodiek de populatie ontwikkeling herzien te worden waarna wordt besloten of benutting nog mogelijk is en de jacht voor de komende periode wordt geopend. Het grote voordeel hiervan is dat er in de seizoenen, die gebaseerd zijn op de ecologie van een diersoort, ingegrepen kan worden in een populatie zonder dat hiervoor veel administratie noodzakelijk is. Uitsluitend in die gevallen waar dit landelijke regime niet voorziet in de behoefte, bv schade aan gewassen buiten het seizoen, dient een ontheffing te worden verleend door de provincies. Dit beperkt het aantal juridische procedures en ambtelijke voorbereiding aanzienlijk!

Terwijl je een grote groep (27.000) vrijwilligers in hun kracht zet door gebruik te maken van hun veldkennis, expertise en bereidheid geld en middelen in te zetten om een maatschappelijk probleem op te lossen.

Daarnaast kan een provincie voor haar werkgebied altijd bepalen aanvullingen in toegestane middelen aan te wijzen of efficiënter beheer mogelijk te maken. Bijvoorbeeld voor ganzen zou ik mij het volgende voor kunnen stellen:

Ganzen (diverse soorten) krijgen een jachtseizoen van 1 augustus (na de rui) tot 1 april (start broedseizoen) geschoten worden met gebruik van lokkers (weidelijke schootsafstand) en lokfluit van een uur voor zonsopkomst tot een uur na zonsondergang.

Indien er veel schade dreigt op een perceel kan de provincie bepalen dat aanvullend op bovenstaande mogelijkheden elektronische lokmiddelen en elektronisch geluid aanvullend worden toegestaan op basis van ontheffing.

Op deze wijze kan, afhankelijk van de lokale behoefte gestuurd worden op een meer efficiënt beheer van diersoorten.

De soorten genieten een wettelijke bescherming vanuit het jachtregime waarbij een jager verantwoordelijk blijft voor het nastreven van gezonde populaties zonder dat hierbij grote maatschappelijke schades ontstaan. Daarmee pleit ik voor het uitbreiden van de jachtljst in plaats van het wederom inperken van het jachtrecht. Dit zet een actieve groep experts met veldkennis in hun kracht en worden ze beloont voor hun inspanning, terwijl gelijktijdig een duur juridisch proces met hoge maatschappelijke kosten sterk wordt beperkt binnen een bestaand wettelijk kader, het jachtregime.

7. Jacht vormt het fundament onder de vrijwillige inzet van tijd en middelen van een grote groep betrokken jagers (27.000), drijvers, voorjagers (met hond) en andere geïnteresseerden.

Het jachtrecht, met daarbij de verantwoordelijk zelf te bepalen welke diersoorten (van de 5 in de huidige jachtljst) in welke mate geschoten mogen worden, is dé motivatie voor een jager om het gehele jaar actief te zijn. Onder andere met schadebestrijding op kraai en vossen, maar ook het inzaaien van akkerranden, stimuleren van agrariërs om over hoeken te laten staan of door reekalveren te zoeken of nesten te markeren voorafgaand aan de landbewerking.

Ook het in punt 2 aangehaalde argument van toezicht in het buitengebied komt mede voort uit de gevoelde verantwoordelijkheid positief bij te dragen aan het jachtveld voor zover dat ligt binnen hun invloedssfeer.

Daarnaast zijn deze activiteiten vaak solo, soms in klein comité. Waardoor het heel belangrijk is voor het sociale aspect als groep om jaarlijks een grotere activiteit te ontplooien. Waarbij op dit moment de jaarlijkse jachtdag op haas vaak deze activiteit is. Niet omdat er dan zoveel wild wordt geschoten,

integendeel, maar omdat de gezelligheid, de gezamenlijke inspanning van het hele jaar en de oogst van deze inspanningen allemaal samen komen in deze ene activiteit.

Vaak zijn er vrienden bij, boeren en drivers uit de omgeving, en wordt ook de plaatselijke middenstand vaak benut als plaats van samenkomst.

Indien de basis van dit verantwoordelijkheidsgevoel nog verder wordt aangetast dan nu al het geval is, is de kans groot dat dit volledig uit elkaar valt. Waarbij het bijzonder moeilijk wordt om ook alle overige maatschappelijke functies vrijwillig ingevuld te krijgen.

De economische waarde van de jager en tijdsinvestering is onderzocht door CLM in 2014. Hieruit bleek dat de maatschappelijke bijdrage van jagers op jaarbasis €604 miljoen bedraagt en de vrijwillige tijdsinzet gelijk staat aan 13.000 FTE!

8. Wettelijke verplicht geregistreerde cijfers worden niet benut in de rapportages.

Wat mij zeer heeft bevreemd in de aangehaalde rapportages ter onderbouwing van de voorgenomen sluiting, is dat landelijke afschot en telgegevens per provincie niet zijn benut. Sinds de invoering van de WNB ben ik als jachthouder verplicht mijn gepleegde afschot in te voeren in FRS of een ander daartoe bestemd platform. Ook voeren alle WBE's, onder leiding van de FBE, jaarlijks diverse tellingen uit conform het in de provincie geldende protocol. De wijze waarop dit gedocumenteerd wordt is per provincie afzonderlijk geregeld (want gedecentraliseerd) maar bekend en wordt door de FBE benut voor het maken van analyses en voorstellen tot faunabeleid.

Doordat deze gegevens niet conform een landelijk protocol worden uitgevoerd (geen wettelijke eis, of voorschrift van het ministerie) zijn ze in zijn geheel niet meegenomen in de analyse door de betrokken onderzoeksbureaus.

Wel hebben deze onderzoekers gemeend dat cijfers over haas en konijn, die als bijvangst tijdens vogeltellingen zijn gedaan, wel een voldoende gebiedsdekkend beeld zouden geven over de ontwikkeling van de betreffende populaties.

Het bevreemd mij zeer dat cijfers, die over een zeer lange reeks, beschikbaar zijn met letterlijk één streep van een pen aan de kant geschreven kunnen worden. Wat is dan de rechtvaardiging geweest in de afgelopen jaren om al deze tienduizenden vrijwilligers te verplichten vele honderdduizenden uren te steken in deze faunatellingen. Als ze daarna niet als input voor beleid gebruikt kunnen worden.

Daarmee ondersteun ik de oproep van diverse partijen om een onafhankelijk instituut faunagegevens in het leven te roepen. Waar een landelijk protocol opgesteld kan worden welke in heel Nederland benut kan worden voor de registratie van telgegevens van diverse faunasoorten. Er is blijkbaar veel informatie beschikbaar die niet zonder meer breed benut kan worden. Het zou een uitkomst zijn voor iedereen als hier een landelijk protocol voor wordt opgetuigd.

Al met al zijn er vele redenen waarom de sluiting van de jacht op het haas en het konijn een grote negatieve impact heeft op het faunabeheer in heel Nederland. Alleen al het voornemen voor de sluiting van deze soorten voor aankomend seizoen zal tot gevolg hebben dat een deel van de jagers zich niet meer wenst in te zetten voor bredere maatschappelijke doelen. De miskennis van de positieve bijdrage van de jacht aan de biodiversiteit en leefbaarheid van het buitengebied, en de structurele beperkingen zoals opgetuigd in de ontheffingen, zorgen voor een verder afnemende motivatie onder een grote groep actieve vrijwilligers.

De minister zou in haar voorgenomen besluit deze positieve bijdrage mee moeten wegen en kan ik mijn ogen niet tot een andere conclusie komen dan dat de jager wederom de verantwoordelijkheid dient te krijgen die hij decennia met verve heeft vervuld. Namelijk met een uitbreiding van de wildlijst en een grote autonomie in zijn handelen, binnen faciliterende wettelijke kaders.

Met vriendelijke groeten,
Ing. L.A. van Rees

Afgestuurd Bos- en Natuurbeheer
Specialisatie in Ecologie en Rentmeesterij